

Efektywne nałożenie dopłat na wspólników

LUKASZ POZOGA
radca prawny w kancelarii KSP Legal & Tax Advice

Dopłaty to instytucja prawna charakterystyczna dla spółki z o.o. Nie występuje w spółce akcyjnej. Dopłaty stanowią formę specyficznej, wewnętrznej pożyczki zaciąganej przez spółkę wobec wspólników, aczkolwiek od zwykłej pożyczki różnią się tym, że niekoniecznie musi dojść do ich zwrotu.

Dopłaty mogą zostać nałożone tylko wtedy, jeżeli umowa spółki przewiduje taką możliwość. Umowa musi przy tym określać co najmniej maksymalną wysokość dopłat. Wysokość ta powinna być oznaczona liczbowo w stosunku do udziałów, np. umowa może przewidywać możliwość nałożenia na wspólnika dopłaty do 10-krotności wartości nominalnej jego udziałów. Dopuszczalne jest szczegółowe uregulowanie kwestii terminu i wysokości dopłat już w samej umowie spółki. Obowiązek wniesienia pierwszych dopłat może zatem wynikać wprost z umowy. Możliwe jest także zawarcie w umowie regulacji w tej materii na przyszłość, natomiast pozostawienie decyzji o nałożeniu dopłat zgromadzeniu wspólników.

Jeżeli umowa spółki nie reguluje szczegółowo wysokości i terminu uiszczenia dopłat, to kwestie te muszą zostać określone w uchwale wspólników. K.s.h. pozostawia wspólnikom w tym względzie swobodę decyzyjną. Gdyby jednak uchwała określiła bardzo krótki termin, a dany wspólnik ze względu na swoją sytuację majątkową, znaną pozostałym wspólnikom, nie był w stanie go dochować, natomiast kondycja finansowa spółki nie wymagała niezwłocznego jej dokapitalizowania, to istnieje ryzyko, że wspólnik ten zaskarży uchwałę do sądu i doprowadzi do jej uchylecia, jako mającej na celu pokrzywdzenie go i sprzecznej z dobrymi obyczajami (art. 249 k.s.h.).

Uchwała w sprawie dopłat nie może określać różnego terminu ich wniesienia w stosunku do poszczególnych wspólników. Termin ten musi być jednakowy dla wszystkich, co wynika z zasady równego traktowania wspólników (art. 20 k.s.h.). Gdyby taka uchwała została podjęta, to mogłaby zostać zaskarżona w drodze powództwa o stwierdzenie jej nieważności, jako niezgodnej z ustawą (art. 252 k.s.h.). Tak samo byłoby w sytuacji, gdyby uchwała nakładała dopłaty tylko na niektórych wspólników. Dopłaty muszą być przy tym nakładane proporcjonalnie do udziałów – kwota dopłaty przypadającej na każdy udział o równej wartości nominalnej musi być taka sama w odniesieniu do wszystkich wspólników.

Brak uiszczenia dopłaty w terminie rodzi po stronie wspólnika obowiązek zapłaty odsetek ustawowych. Co więcej, jeżeli opóźnienie w zapłacie jest zawinione, to spółka może domagać się naprawienia szkody na zasadach ogólnych, w wysokości wyższej niż wyliczone odsetki (jeżeli faktycznie poniosła z tego tytułu wyższą szkodę). Jeżeli nałożenie dopłat wiąże się z powzięciem uchwały, to w razie braku porozumienia wszystkich udziałowców konieczne jest formalne zwołanie zgromadzenia wspólników. Można przyspieszyć ten proces, zwołując zgromadzenie w najwcześniejszym dopuszczalnym prawem terminie, tj. wysyłając zawiadomienia na 2 tygodnie przed datą zgromadzenia (art. 238 § 1 k.s.h.), a następnie określając w uchwale stosunkowo krótki termin na uiszczenie dopłat.